

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Parisiensi Et Trecensi Episcopis, & Abbati sanctæ Genovefæ Parisiensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

alio poneretur, vel etiam quod scienter usus fuerit litteris sic falsatis, ab hujusmodi falsitatis objectu eundem duximus absolvendum; maximè cum postquam hoc sibi objectum fuit, prætermiserit penitus uti eis. Ad hæc, per testes Bocardi super principali negotio productos fuit satis sufficienter ostensum quod quinta feria &, ut loquamur expressius, die Iovis post festivitatem sancti Michaelis, biennio jam elapso, succentoria sibi concessa fuerat supradicta; sed per confessionem ejusdem apparuit quod idem festum eodem anno die Iovis fuerat celebratum, sicque fuit per consequentiam comprobatum quod octavo die post festum ipsum eidem B. dicta donatio facta fuit. Ceterum per sex testes, Cantorem scilicet, Oliverium, W. Geru, R. Agnellum, I. Marinum, P. de Marcai, quos supradictus P. ad probandum quod donatio sibi facta præcesserat introduxit, exitit manifestè probatum quod anteriori tempore sibi fuerat succentoria supradicta collata, cum Oliverius, W. & I. manifestè dicant quod secunda vel tertia, & Cantor quod tertia vel quarta die post dictum festum, & P. quod in hebdomada post idem festum eidem Petro donatio facta fuit. Verùm per testes quos Bocardus ad reprobationem testium jamdictorum induxit, Oliverius & Willelmus fuerunt tamquam manifesti fornicarij reprobati. Cantor quoque per multos testes convincitur esse perjurus; quia cum juratus dixerit quod Bocardo succentoriam nunquam dederat supradictam, per multos testes probatum est ex adverso quod ipsis præsentibus Cantor investivit eundem. Insuper R. Agnellus nihil deposuisse dinoscitur super negotio principali, licet pars Petri dicens ipsum amphibologicè fuisse locutum ostendere nisa fuerit quod idem testis super principali dixerit illud idem quod Oliverius & Willelmus. Duo verò residui, scilicet I. Marinus & P. de Marcai, remanserunt qui nequiverunt rationabiliter reprobari, quia licet dixerit pars Bocardi quod ipsius P. testimonio fides habenda non erat, quoniam in causa Petri fuerat procurator, quod ex eo nitetur astruere quia testes ejusdem Bocardi dixerant quod idem I. litteras Petri portaverat, quæsierat testes, & quædam hujusmodi fecerat, quia tamen nobis non constitit quod ejusdem P. fuerit procurator, ejus testimonio fidem censuimus adhibendam. Sed & illud frivolum reputavimus quod proposuit ea-

dem pars Bocardi, videlicet quia cum Petrus de Marcai dixerit quod in hebdomada post prædictum festum supradicta Petro donatio facta fuit, innuitur quod donationem ipsius B. quæ octavo die post idem festum facta fuerat, eadem Petri donatio minimè processisset. Nam cum hebdomada vel septimana nequaquam ultra diem septimum extendatur, apparet quia donatio quæ facta fuerat in hebdomada vel etiam septimana, ceteriori utique tempore fuit facta quam illa quæ facta fuit postmodum in octavo. Cum igitur per depositiones saltem duorum testium, qui nullatenus reprobati fuerunt, nobis constiterit evidenter quod concessio Petro facta præcesserat, quamquam propter indignitatem ejusdem P. meruerit reprobari, concessionem Bocardo factam irritam decrevimus & inanem. Quia verò Cantor, ad quem ipsius succentoriæ donatio spectare proponitur, ut de ipsius perjurio taceamus, adeo inconstanter se habuit in hoc facto ut, sicut præmissum est, prima donatio non reprobata secundam facere attentarit, & dignum sit ut in eo quis puniatur in quo vitus est deliquisse, in hoc ejus duximus varietatis inconstantiam puniendam ut concedendi succentoriam ipsam hac vice nullam habeat facultatem, præsentium vobis auctoritate mandantes quatinus eandem auctoritate nostra suffulti sublato appellationis obstaculo personæ idoneæ assignetis, contradictores &c.

*PARISIENSI ET TRECENSI
Episcopis, & Abbati sanctæ Genovesæ
Parisiensis.*

Cum olim dilecti filij Abbas & conventus Virziliacenses sua nobis questione monstrassent quod nobilis vir Petrus Comes Autissiodorensis quoddam stagnum, molendinum, & domum in terra eorum construere nitetur in ipsorum præjudicium & gravamen, venerabili fratri nostro Episcopo & dilecto filio Thesaurario Nivernensi commisimus causam ipsam; in quorum præsentia partibus constitutis, sicut per litteras eorundem accepimus, lite super petitionibus Ecclesiæ contestata, receptis utrinque testibus, & attestationibus publicatis, cum super dictis testium inter partes fuisset postmodum disputatum, tandem pars Comitis proposuit coram eis quod de damnis in memorijs & rebus alijs datis, super quibus testes deponere videbantur, cognoscere non de-

*Episc. 165.
De causa monasterij Verze-
lac. contra
Comitem Au-
tissiodorensis.
Cap. Cum o-
lim. De off. jud.
delegati.*

bebant, cum in rescripto nostro nulla de damnis mentio haberetur, adiciens quod res illae super quibus quaestio agebatur de feudo erant nobilis viri Ducis Burgundiae, sicut idem Dux in patentibus litteris fatebatur, & ideo super illis ad dominum feudi potius quam ad dictos fuerat iudices recurrendum. Ad quod fuit ex adverso responsum, quod si non expressè, tacite tamen de damnis datis in nostris litteris mentio habebatur, cum nomen gravaminis esset litteris ipsis insertum, propter quod de ipsis cognoscere poterant, saltem tamquam de accessoriis seu appendiciis negotij principalis. Item cum super omnibus articulis de quibus testes deposuerant lis fuisset solemniter contestata, de ipsis cognoscere ac pronuntiare iudices tenebantur. Sed & super exceptione feudi sero nimis, utpote post testium publicationem, objecta, audiendum non esse Comitem assererat. Ad hæc pars Comitis replicavit quod etsi super damnis à procuratore lis fuerit contestata, ei tamen ex hoc non poterat præjudicium generari, cum ad hoc procurator datus non fuerit, sed ad illam duntaxat causam quæ fuerat in litteris commissionis expressa, super castro videlicet, stagno, & molendino, ad hoc parte altera respondente quod procuratoris factum * ulterius impugnare non poterat, quod usque post publicationem testium minimè duxerat revocandum. Iudices autem super hinc inde propositis habito consilio discretorum interlocuti sunt quod super damnis datis à Comite ad eos cognitio pertinebat. Quo audito Comes ad appellationis beneficium convolvavit. Unde licet ipsum iudices evocatum & nec per se nec responsalem idoneum competentem excommunicationis vinculo astrinxissent, eo tamen in contumacia perdurante, causam eandem cum attestationibus fideliter consignatis ad nostram præsentiam remiserunt. Porro procuratoribus utriusque partis propter hoc apud sedem apostolicam constitutis, procurator monasterij proposuit coram nobis quod cum villa de Vetenedo Virziliacensis & sancti Germani Antisthodorensis monasteriis sit communis, ita quod terragium, spanagium, albergariam, censum, tertias, laudas, vendas, & retentionem habeant in eadem, prædictus Comes, qui nihil aliud quam duos denarios annuatim à quolibet rustico custodiae seu salvamenti nomine percipere consuevit, nunc in ipsa jurisdictionem sibi contra iustitiam usurpando,

* Comes

ab unoquoque villano quinque solidos extorquet in quodam loco ejusdem villae post inhibitionem tam sibi quam Hospitalariis factam, qui locum ipsum in censiva monasterij obtinebant, ab eis per commutationem recepto, castrum, stagnum, & molendinum ædificando in ipsorum præjudicium & gravamen, in nemoribus, lapidibus, & rebus aliis gravibus damnis datis. Propter quod ædificia supradicta, utpote post inhibitionem & nuntiationem extracta, idem procurator petiit demoliri, & compelli Comitem supradictum à Virziliacensis monasterij super hoc molestatione cessare, super damnis datis eidem compensationem congruam exhibendo. Procurator verò Comitis allegavit quod cum in prædicto loco de Vetenedo suæ jurisdictioni subiecto perpetrarentur sapissime homicidia & rapinae, ipse volens tot & tantis obviare periculis, quandam domum in solo quod ab Hospitalariis per commutationem acceperat, ubi domum fortem olim extitisse dicerat, ad transeuntium securitatem construxit, quodam stagno & molendino ad opus custodum ipsius domus ædificatis ibidem. Verum Abbas & conventus prædicti falsò dicentes se super hoc prægravari, litteras ad prædictos iudices impetrarunt; & cum ipsis in præsentia iudicum obtulerit dictus Comes quod si qua damna probarent se ob illa ædificia pertulisse, non solum in simplicum sed duplum ipsis damna eadem resarciret, ipsi tam hoc verbum quam etiam alias pacis species penitus respuerunt. Cum autem per iudices fuerit in eadem causa usque ad testium publicationem processum, quoniam attestationibus publicatis apparuit eos super multis deposuisse articulis super quibus lis contestata non fuerat, pars Comitis allegavit quod iudices super illis cognoscere non valebant. Unde iudicibus se de damnis datis cognoscere ac pronuntiare posse interlocuentibus, ad nostram fuit audientiam provocatum. Nos autem auditis iis & aliis quæ procuratores proponere curaverunt, & attestationibus uniusque partis diligenter inspectis, intelleximus pro monasterio esse probatum in supradicta villa terragium, spanagium, albergaria, census, tertias, laudas, vendas, ac retentiones ad prædicta monasteria pertinere, ac stagnum & calcoria supradicta partim in proprietate Virziliacensis cenobij, & partim in ipsis & sancti Germani censiva fuisse constructa. Item quod Hospitalariis, qui pro prædicto loco annuum

cenſum monaſteriis exolvebant, ne locum ipſum, cenſivam videlicet monaſteriorum, transferrent in Comitum; & Comiti ne cenſivam ipſam reciperet, prohibito facta ſuit. Pro parte verò Comitis videbatur eſſe probatum quòd juſtitia nemoris ſupra fortalitia eſt ipſius, & quòd abſque cujuſquam injuria dictus Comes ad alber-gagium hominum ipſius villæ poteſt concedere nemus ipſum; quòdque Comes ipſe juſtitiam habet in villa, & pro ſalvamento de qualibet domo villæ duos denarios recipere conſuevit. Item quòd in pratis Hoſpitaliariorum eſt fortalitia ipſa fundata, & quòd quicumque aliquid habet ad cenſum, illud ſalvo cenſu poteſt vendere cui vult. Rurſus quòd in eadem villa olim fuerat domus fortis clauſa palatiis & foſſatis. Quia verò ſuper damnis datis antequam lis fuerit conteſtata nequaquam ad dictos juſtices cognitio pertinebat; cum in reſcripto noſtro nulla de ipſis mentio haberetur, nec ad ipſos potuerit juſdictio prorogari, cum procurator ad illa intelligatur ſolummodo conſtitutus quæ in commiſſionis litteris inveniuntur expreſſa, & poſtquam Comes publicatis atteſtationibus intellexit ſuper damnis illis fuiſſe depoſitum, protinus contradixit, nos eodem juſtices protinus pronuntiavimus minus juſtè interlocutos fuiſſe ac ſepediſtum Comitem, qui ob hoc ad appellationis beneficium convolavit, excommunicationis ſententia non fuiſſe ligatum. Ceterum quia ex procuratoris ejuſdem Comitis conſeſſione didicimus poſt nuntiationem novi operis ſibi factam ſupradicta fortalitia, ſtagnum, & molendinum ædificari, præſentium vobis auctoritate præcipiendo mandamus quatinus utramque partem ad compositionem amicabilem faciendam, quam utriusque neceſſariam credimus, moneatis prudenter & efficaciter inducatis. Quòd ſi forſitan infra menſem poſtquam à vobis fuerit diligenter admoniti veſtris acquieſcere monitis non curarint, vos auctoritate noſtra ſublato cujuſlibet contradictionis & appellationis obſtaculo ſententiam proferatis quam ſub bulla noſtra vobis mittimus intercluſam, facientes eam per cenſuram eccleſiaſticam inviolabiliter obſervari. Quòd ſi non omnes &c. duo veſtrum &c. Datum Laterani anno duodecimo.

Quoniam frequenter in dubium vocatur à multis an lite non conteſtata teſtes recipi valeant, auctoritate præſentium duximus declarandum regulariter

verum eſſe quòd lite non conteſtata non eſt ad receptionem teſtium procedendum, niſi forſè de morte teſtium timeatur vel abſentia diuturna. in quibus caſibus cum civiliter eſt agendum, ne veritas occultetur, & probationis copia fortuitis caſibus ſubtrahatur, ſenes & valitudinarij & alij teſtes de quibus ex aliqua rationabili cauſa timeatur, etiam lite non conteſtata ſunt procul dubio admittendi; ſive pars contenta ſit contumax, ſive ſit abſens abſque malitia, ut conveniri non poſſit. Sed ſi actor non convenerit adverſarium infra annum ex quo poterit conveniri, vel ſaltem receptionem hujusmodi teſtium non denuntiaverit illi, atteſtationes ſic receptæ non valeant, ne forſè hoc procuret in fraudem ut proceſſu temporis exceptiones legitimæ ad repellendum teſtes vel alia locum habere non poſſint. Porro ſpeciales cauſæ poſſunt occurrere in quibus caſualiter eſſet aliud obſervandum; ut verbi gratia, ſi ſuper alicujus electione vel copula maritali quæſtio moveatur. Tunc etenim, ne propter longam moram in ſpiritualibus vel temporalibus patiat Eccleſia læſionem, vel viro ſeu mulieri fornicationis occaſio præbeatur, maxime cum propinquitatis gradus opponitur divina lege prohibitus, in hujusmodi caſibus teſtes ſunt merito admittendi, ſi videlicet contumax apparuerit is in quem fuerit actio dirigenda, ſive quia peremptoria citatione recepta venire contemnit, ſive quia malitioſè ſe ipſum occultat, ſive quòd impedit ne poſſit ad eum citatio pervenire. Si verò aliter abſens fuerit & agatur de ſpirituali conjugio inter Prælatum & Eccleſiam jam contracto, electione maxime confirmata, illud in hoc articulo volumus obſervari quòd ſuper expectatione talium perſonarum in ſacris eſt canonibus diffinitum. Quòd ſi forſan agatur de ſpirituali conjugio contrahendo, is qui eſt in Prælatum electus, per ſpatium ſex menſum expectetur, niſi penſatis negotij circumſtantis per ſuperioris providentiam magis vel minus fuerit expectandus. Si autem de carnali conjugio ſit agendum, tamdiu alteruter conjugum expectetur donec de ipſius obitu verifiſimiliter præſumatur; quia cum ſine culpa ſit abſens, ut ſi captivitate vel ægrotudine aut alio juſto impedimento forſitan teneatur, aut etiam ex propria ſed non malitioſa voluntate in remotis partibus moram faciat, ut de facili vel in brevi citari non poſſit, ei quidem præjudicari non debet, cum habeat forſan excep-

Dil. 266.
Tribuimus
iniquitatem.
Cp. Quoniam
1714. 100.
1714.

tionem legitimam ad intentionem contrariam elidendam, eo nequaquam obstante quòd de lapsu carnis possit opponi, quoniam in conjugio multi casus occurrunt in quibus conjuges sine culpa, sed non sine causa, continere coguntur. Sunt & alij casus similiter speciales, quos alibi nos meminimus distinxisse, in quibus absque litis contestatione legitime possunt testes produci, ut quando excessuum inquisitio vel testium publicatio imminet facienda. In aliis verò casibus cum prudenter est attendendum utrum contumax actione reali vel personali conveniatur. Si reali, mittendus est utique actor in rei perita possessionem, ut ratio affectus reus veniat responsurus. Quòd si venerit infra annum, iudicio sibi praestita cautione, ac exhibita satisfactione congrua expensarum, possessionem recuperet. Quòd si cautionem offerre neglexerit infra annum, actor post annum verus constituatur possessor, super proprietate duntaxat adversae parti defensione legitime reservata. Quòd si super rebus immobilibus quisquam conveniatur, quicquid nomine possidet alieno, debet statim in iudicio dominum nominare, certo dierum spatio à iudice finiendo, eoque ad eius notitiam perducendo, ut vel ipse veniens, vel idoneum dirigens responsalem, actoris intentionem excipiat. Si verò post tempus indultum quod dispositum est noluerit adimplere, tamquam lite quae ingritur ex eo die quo possessor ad iudicium vocatus est ad interrumpendam praescriptionem longi temporis contestata, dominum possessionis iudex edictis legitimis evocabit, & tunc ipso in eadem voluntate manente, negotium summam examinandum, in possessionem ipsarum rerum actorem mittere non tardabit, omni allegatione absentis super principali quaestione servata. Si autem personali actione conveniatur, vel mittendus est actor in possessionem mobilium bonorum ipsius vel immobilium, si mobilia forte non habeat, pro modo debiti declarati, vel in contumacem est ecclesiastica sententia proferenda; ita videlicet quòd alterutra poena, quae magis timeri debeat, iudex à principio sit contentus, ad alteram nihilominus processurus, si hoc meruerit protervitas contumacis; qui veniens infra annum, vel post annum etiam, audietur juxta distinctionem in alio casu superius annotatam.

FERRARIENSI EPISCOPO.

RESPONSO nostro postulas edoceri an cum Ferrarienses cives excommunicationis & interdicti sententiis sint ligati, liceat tibi viros & mulieres semel in hebdomada vel in mente apud aliquam Ecclesiam convocare, quibus praedices verbum Dei, & eosdem ad correctionem inducas. Super quo fraternitati tuae taliter respondemus, quòd sine scrupulo conscientiae hoc facere poteris cum videris expedire, dummodo contra formam interdicti nullum eis divinum officium celebretur. Praeterea quaesivisti, cum Ferrariensis civitas interdicto sit & excommunicationi supposita, & ideo sint ibidem, praeter baptismum parvulorum & poenitentiam morientium, universa sacramenta ecclesiastica interdicta, an liceat tibi baptizatos pueros in frontibus consignare. Super quo taliter tibi duximus respondendum, quia sicut baptizari possunt pueri, sic & baptizati ad confirmationem in frontibus à te possunt sacro chrismate deliniri.

EPISCOPO SANCTI ANDREAE,
& Abbati de Berborc, T. Priori, R. Archidiacono, & magistro L. Officiali sancti Andree.

CUM dilecti filij Abbas & Canonici de Cambuskinel Abbatem & monachos de Dunfermelin diocesis sancti Andree coram venerabili fratre nostro Dublinensi Episcopo & dilectis filiis de Cupre & de Scona Abbatibus diocesis sancti Andree super quibusdam decimis ad Ecclesiam suam de Egres spectantibus & damnis & injuriis irrogatis auctoritate litterarum nostrarum traxissent in causam, & ipsi eodem Abbatem & Canonicos ex delegatione nostra coram dilectis filiis Priore sanctae crucis & Decano de Tinihec ejusdem diocesis ad te, fili Officialis, super capella de Nipast & decimis ad eandem spectantibus convenissent, utraque pars &c. ut supra lib. x. epist. xxxi.

INQUISITIONI tuae breviter respondentes credimus distinguendum utrum alter conjugum pro certo sciat impedimentum conjugij, propter quod sine mortali peccato non possit carnale commercium exercere, quamvis illud apud Ecclesiam probare non possit, an impedimentum hujusmodi non sciat pro certo, sed credat. In primo itaque casu potius debet excommunicationis sententiam humiliter sustinere quam

Epist. 117
Respondens ad
ejus consilia
ca.
Cap. Respondens
De sacra & m.
117000.

Epist. 118

Epist. 119
Respondens ad
salutem co-
jugum
ca.
Cap. Inquisi-
tioni. De sacra
excomm.